

3. Стан розвитку громадянського суспільства в Україні у 2023–2024 роках : аналіт. доп. / [Каплан Ю., Скворцова В., Валевський О. та ін.] ; за ред. В. Потапенка, Ю. Каплан, Ю. Тищенко, В. Токмана. Київ : НІСД, 2024. 47 с.

4. Оцінка ситуації в країні та діяльності влади, довіра до соціальних інститутів, політиків, посадовців та громадських діячів, віра в перемогу. Разумков центр. Соціологія. Жовтень 2024. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-sytuatsii-v-kraini-ta-diialnosti-vlady-dovira-do-sotsialnykh-institutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv-vira-v-peremogu-veresen-2024r>

5. Про запобігання корупції: Закон України 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

Стрільців Олександр Михайлович,

уповноважений з антикорупційної діяльності
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, старший науковий
співробітник

ЩОДО МОЖЛИВИХ КОНФЛІКТІВ ІНТЕРЕСІВ У ДІЯЛЬНОСТІ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ВЧЕНИХ РАД

Конфлікт інтересів є складовою корупції, а також більшості корупційних, у тому числі кримінальних, правопорушень. Саме тому запровадження ефективних систем запобігання та врегулювання конфлікту інтересів і їх належне застосування є важливим заходом запобігання корупції в цілому та корупційним правопорушенням зокрема.

Важливим компонентом діяльності кожного закладу вищої освіти є створення антикорупційного освітнього середовища, зокрема під час діяльності спеціалізованих вчених рад.

Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 затверджено Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (далі – Порядок), який регулює питання утворення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи та присудження нею ступеня доктора філософії, а також скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження зазначеного ступеня [1].

Аналіз вказаного Порядку потребує звернути уваги на деякі його антикорупційні положення, які стосуються створення та діяльності спеціалізованих вчених рад.

По-перше, у ньому вживаються такі терміни, як «близькі особи», «реальний конфлікт інтересів» і «потенційний конфлікт інтересів» у значенні, наведеному у Законі України «Про запобігання корупції», зокрема:

– близькі особи – члени сім'ї (а) особа, яка перебуває у шлюбі із суб'єктом, та діти зазначеного суб'єкта до досягнення ними повноліття – незалежно від спільного проживання із суб'єктом; б) будь-які особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки із суб'єктом (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі), а також чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчєрка, рідний та двоюрідний брати, рідна та двоюрідна сестри, рідний брат та сестра дружини (чоловіка), племінник, племінниця, рідний дядько, рідна тітка, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свєкруха, батько та мати дружини (чоловіка) сина (дочки), усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням зазначеного суб'єкта;

– потенційний конфлікт інтересів – наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень;

– реальний конфлікт інтересів – суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень [2].

По-друге, важливим з точки зору дотримання антикорупційних вимог є визначення вимог до кандидатур до складу разової спеціалізованої вченої ради з числа офіційних опонентів, які визначені у пункті 15 Порядку з метою недопущення конфлікту інтересів між опонентами та з головою, рецензентами та науковим керівником, серед яких необхідно відмітити положення, що «офіційні опоненти не можуть працювати в одному і тому ж закладі, мати спільні публікації за останні п'ять років з головою, рецензентами та науковим

керівником та включаються до складу разової ради за їх письмовою згодою».

Як правило, офіційні опоненти у своїх статтях, які надаються голові спеціалізованій вченій раді, не завжди не вказуються публікації, де вони мають спільні публікації з іншими членами спеціалізованої вченої ради, а також із науковим керівником. Вказана обставина покладає додатковий обов'язок на голову спеціалізованої вченої ради здійснювати ретельний аналіз наявних публікацій щодо перевірки публікацій офіційних опонентів за різними пошуковими системами.

Проте найбільш порушень може виникати під час недотримання положень пункту 16 Порядку, який передбачає низку антикорупційних обмежень в частині недопущення конфлікту інтересів. Так, особа не може входити до складу разової спеціалізованої вченої ради у разі, коли вона:

- 1) є науковим керівником здобувача;
- 2) є керівником закладу, в якому утворюється разова рада;
- 3) є співавтором наукових публікацій здобувача;
- 4) має реальний чи потенційний конфлікт інтересів щодо здобувача (зокрема, є його близькою особою) та/або його наукового керівника, та/або іншого члена разової ради.

У зв'язку з викладеним виникає необхідність визначення посад осіб, які не можуть входити до складу разової спеціалізованої вченої ради, з метою недопущення виникнення конфлікту інтересів:

- науковий керівник здобувача;
- керівник закладу, в якому утворюється разова рада;
- голова разової спеціалізованої вченої ради, який є співавтором наукових публікацій здобувача;
- рецензент разової спеціалізованої вченої ради, який є співавтором наукових публікацій здобувача;
- офіційний опонент разової спеціалізованої вченої ради, який є співавтором наукових публікацій здобувача;
- проректор закладу, в якому створюється разова рада;
- керівник відділу ад'юнктури (аспірантури) чи докторантури в разі наявності дискретних повноважень щодо здобувача;
- керівники кафедри, якщо рецензенти або голова разової спеціалізованої вченої ради є його підлеглими;
- науково-педагогічні працівники, якщо рецензент або голова разової спеціалізованої вченої ради є їх безпосередній керівник;
- керівники інститутів, якщо рецензенти або голова разової спеціалізованої вченої ради є їх підлеглими.

Список використаних джерел

1. Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>
2. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.

Тимошевська Світлана Ігорівна,

здобувач науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ТА СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ В СТАТТІ 195-5 КУПАП

Права людини в Україні є найвищою цінністю держави. Будь-які протиправні діяння чи в окремих випадках бездіяльність з боку посадових осіб або громадян вважаються порушеннями, за які передбачено юридичну відповідальність.

У статті 195-5 Кодексу України про адміністративні правопорушення визначено адміністративну відповідальність за незаконне зберігання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації та встановлено адміністративні стягнення у вигляді накладення штрафу на громадян від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку, інших засобів негласного отримання інформації та на посадових осіб - від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку, інших засобів негласного отримання інформації [1].

Зазначене законодавцем дає можливість розмежувати елементи складу адміністративного правопорушення щодо незаконного зберігання спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації. Одним із найважливіших елементів є суб'єкт та суб'єктивна сторона правопорушення. У даному випадку суб'єкт може бути як загальний, так і спеціальний. Загальним суб'єктом у